

ENG BUYUK JASORAT - MA'NAVIY JASORAT

Zikirtulloyeva Gulshoda Abduvohidovna

Denov Tadbirkorlik va pedagogika instituti Boshlang'ich
ta'lim yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Abdullayev Jamshed

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Tarix va falsafa kafedra o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7984646>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 25-May 2023 yil

Ma'qullandi: 28-May 2023 yil

Nashr qilindi: 30-May 2023 yil

KEY WORDS

jasorat, ma'naviyat, ishonch,
chidamlilik, ichki kuch

ABSTRACT

Ushbu maqola ma'naviy jasorat tushunchasini o'rganadi, bu imon va chidamlilik bilan qiyinchiliklar qarshi turish jasoratini o'z ichiga oladi. Bu to'siqlarni yengib o'tish va shaxsiy o'sishga erishishda ichki kuch va ishonch muhimligini ta'kidlaydi.

Jasorat hayotda muvaffaqiyat qozonishimiz uchun zarur bo'lgan muhim xususiyatdir. Bu qiyinchiliklarga dosh berish, qo'rquvni yengish va maqsadlarimizga erishish uchun tavakkal qilish qobiliyatidir. Jismoniy jasorat odatda e'tirof etilgan bo'lsa-da, ko'pincha e'tibordan chetda qoladigan jasoratning yana bir shakli bor - ruhiy jasorat. Ma'naviy jasoratning mashaqqati shundaki, atrofdagilar nuqtai nazarini o'zgartirish lozim. Minbarlarda chiroyli gapirish, odamlarga yaxshi ko'rinish uchun kamchiliklarni pesh qilish jasorat emas. Ma'naviy jasoratning hazm bo'lishi og'ir kechadi. Ma'naviy jasoratda tushuntirish emas, ishontirish muhim. Ma'naviy jasorat – qiyinchiliklarga duch kelganda iymon-e'tiqod va ichki kuch-quvvatni saqlab qolish qobiliyati bo'lib, u jasoratning eng oliy shakli hisoblanadi. Ushbu maqolada biz ma'naviy jasorat tushunchasi va uning hayotimizdagi ahamiyatini o'rganamiz. Ma'naviy jasoratning tomiri ma'naviy komillikda. Ma'naviy komillikning ifodasi esa o'z xalqi, Vatanini sevish, hurmat qilish, qadrlash, el g'ami yo'lida fidoyi bo'lishda. Jasoratning qadri odamlarning bugungi siyosatga ishonchidir. Ma'naviyat tushunchasi jamiyat hayotidagi g'oyaviy, mafkuraviy, ma'rifiy, madaniy, diniy va axloqiy qarashlarni o'zida to'la mujassam etadi.

Jamiyatning milliy-ruhiy tiklanishi uning a'zolarining bilim, ilm, amaliy malaka va iste'dodga intilishlarida ham namoyon bo'ladi. Kishilarning ilm bilan bog'liq amaliy ko'nikmalarini rivojlantirmasdan turib jamiyat taraqqiyotini tasavvur etish mumkin emas.

Ma'naviyatning negizi va ma'no mazmunini belgilaydigan asosiy xususiyatlar:

1. Insonning ruxan poklanishi va qalban ulg'ayishi;
2. Odamning ichki dunyosi va irodasini baquvvat, iymon-e'tiqodini butun qilishi bo'lsa; Odamzotning ma'naviy boyligini belgilab beradigan asosiy mezon: Alloxning o'zi bizga buyurgan komil inson bo'lish, xalollik va adolat bilan xayot kechirish kabi fazilatlarni anglash, ularga ega bo'lish va amal qilib yashash.

Asosiy qism

Odatda, «jasorat» deganda biz Vatan himoyasi yo'lida yoki turli ekstremistik qora kuchlarga qarshi kurashda favqulodda fidoyilik ko'rsatganlarni tushunamiz. Yurtboshimiz asarlarida esa insoniy jasoratning yangi bir talqini yaratilgan. Bu ma'naviy jasorat masalasidir.

To'g'ri, ma'naviyatni rivojlantirishga xizmat qiladigan adabiyot, san'at, ilm-fan namoyandalari, islom va tasavvuf arboblari o'z kashfiyotlari, ezgu ish-amallari bilan mohiyatan ma'naviy jasorat egalari hisoblanadilar. Bu haqiqat ilmiy-ma'rifiy jihatdan Islom Karimov ta'limotiga asoslandi va keng muomalaga olib chiqildi. «Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch» nomli kitobning «Vatanimiz taraqqiyotining mustahkam poydevori» sarlavhali to'rtinchi bobining ikkinchi bo'limi, balki ushbu asarning yakuniy-xulosaviy mohiyatini anglatuvchi qismi «Eng buyuk jasorat» deb nomlangan. Unda eng buyuk jasorat nima va u qanday bo'lishi hikmatomuz fikrlar bilan asoslab berilgan.¹

Ruhiy jasorat nima?

Ma'naviy jasorat - iymon va ichki kuch bilan qiyinchiliklar qarshi turish uchun kuch va qat'iyatdir. Bu mashhur bo'lmagan yoki xavfli bo'lsa ham, bizning e'tiqodlarimizni himoya qilish uchun jasoratdir. Ushbu turdagi jasorat ko'pincha diniy yoki ma'naviy e'tiqodlar bilan bog'liq, ammo u shaxsiy qadriyatlar va tamoyillarga asoslanishi mumkin.

Ruhiy jasorat namunalari

Tarix davomida ma'naviy jasoratning ko'plab misollari mavjud, jumladan:

- Mahatma Gandining Hindistondagi Britaniya hukmronligiga zo'ravonliksiz qarshilik ko'rsatishi. "Millat otasi" sifatida ham tanilgan Maxatma Gandi Hindiston mustaqillik harakatining asosiy arbobi edi. U Britaniya mustamlakachiligidan mustaqillikka erishish vositasi sifatida zo'ravonliksiz qarshilik ko'rsatishni yoqladi. Gandining zo'ravonliksizlik falsafasi yoki satyagraha o'zgarishlarga olib keladigan haqiqat va axloqiy hokimiyatning kuchini ta'kidladi. U ko'plab tinch namoyishlar, ish tashlashlar va fuqarolik bo'ysunmaslik harakatlariga rahbarlik qilib, millionlab hindistonliklarni mustaqillik uchun kurashga qo'shilishga ilhomlantirdi. Britaniya hukumati tomonidan ta'qiblar, qamoq va zo'ravonliklarga duch kelganiga qaramay, Gandi o'z tamoyillariga sodiq qoldi va oxir-oqibat 1947 yilda Hindiston mustaqilligiga erishishga muvaffaq bo'ldi. Mahatma Gandining Hindistondagi Britaniya hukmronligiga zo'ravonliksiz qarshilik ko'rsatishi butun dunyodagi odamlar uchun ilhom manbai bo'lib qolmoqda. Uning satyagraha falsafasi ko'plab ijtimoiy va siyosiy harakatlar tomonidan zo'ravonlikka murojaat qilmasdan o'zgarishlarni amalga oshirish vositasi sifatida qabul qilingan. Gandining o'z tamoyillariga cheksiz sodiqligi, garchi ulkan qiyinchiliklarga duch kelgan bo'lsa-da, qiyinchiliklarga qarshi kurashda jasorat va ishonchning kuchidan dalolat beradi. Uning merosi ijtimoiy adolat va tenglikka intilayotgan shaxslar va harakatlarni ilhomlantirishda davom etmoqda.

- Martin Lyuter Kingning AQShdagi fuqarolik huquqlari harakatida yetakchiligi. Kichik Martin Lyuter King 1950 va 1960 yillarda Amerika fuqarolik huquqlari harakatining yuziga aylangan baptist vazir va fuqarolik huquqlari faoli edi. U Gandining zo'ravonliksizlik falsafasidan ilhom olib, irqiy bo'linish va kamsitishlarga zo'ravonliksiz qarshilik ko'rsatish tarafdori edi. King ko'plab norozilik namoyishlari va yurishlarini, shu jumladan Montgomery avtobus boykotini va Vashingtonga yurishni olib bordi va u yerda o'zining mashhur "Mening orzuim bor" nutqini aytdi. U kuchli notiq va mohir tashkilotchi bo'lib, millionlab

¹ <https://uzhurriyat.uz/2016/09/20/ma-naviy-jasorat-ibrati/>

amerikaliklarni fuqarolik huquqlari uchun kurashga qo'shilishga safarbar etgan. Kingning rahbarligi va himoyasi muhim fuqarolik huquqlari qonunchiligiga erishishda muhim rol o'ynadi, shu jumladan 1964 yildagi Fuqarolik huquqlari to'g'risidagi qonun va 1965 yildagi ovoz berish huquqi to'g'risidagi qonun. Martin Lyuter Kingning fuqarolik huquqlari harakatida rahbarligi Amerika tarixida hal qiluvchi davr bo'ldi. Uning irqiy bo'linish va kamsitishlarga zo'ravonliksiz qarshilik ko'rsatish tarafdori millionlab amerikaliklarni fuqarolik huquqlari uchun kurashga qo'shilishga ilhomlantirdi.

- Tereza onaning kambag'al va kasallarga xizmat qilishdagi fidoyiligi. Kalkuttalik Avliyo Tereza nomi bilan ham tanilgan Tereza onasi katolik rohibasi va missioner bo'lib, o'z hayotini Hindistondagi kambag'al va kasallarga xizmat qilishga bag'ishlagan. U muhtojlarga yordam berishga bag'ishlangan diniy jamoat bo'lgan Xayriya Missionerlarini asos solgan. Tereza ona va uning izdoshlari hind jamiyatining eng kambag'al va eng zaif a'zolarini, shu jumladan moxov va OIV / OITS bilan kasallanganlarni oziq-ovqat, boshpana va tibbiy yordam bilan ta'minladilar. Tereza onaning boshqalarga xizmat qilishdagi fidoyiligi uning xalqaro e'tirofiga sazovor bo'ldi, shu jumladan 1979 yilda Tinchlik uchun Nobel mukofoti. Tereza onaning kambag'al va kasallarga xizmat qilishdagi fidoyiligi butun dunyodagi odamlar uchun ilhom manbai bo'lib qolmoqda. Uning Xayriya Missionerlari bilan ishi son-sanoqsiz odamlarning hayotiga ta'sir qildi, ularga oziq-ovqat, boshpana va eng muhtoj bo'lgan paytda tibbiy yordam ko'rsatdi. Tereza onaning kamtarligi, rahm-shafqati va xizmatga sadoqati boshqalarga yordam berish va xizmat hayotida yashash muhimligini eslatib turadi.

- Malala Yusufzay Pokistonda qizlarning ta'lim olishini targ'ib qiladi. Malala Yusufzayning Pokistonda va butun dunyoda qizlarning ta'lim olishini himoya qilishi uni inson huquqlari va ijtimoiy adolat uchun kuchli ovozga aylantirdi. Uning zo'ravonlik va ta'qiblarga duchor bo'lishiga qaramay, ta'limda tenglik uchun jasorat bilan kurashi, ta'limning shaxslarni kuchaytirish va ijtimoiy taraqqiyotga ko'maklashishdagi muhimligidan dalolat beradi. Malalaning himoyasi millionlab odamlarni qizlarning ta'lim olishi va gender tengligi uchun kurashga qo'shilishga ilhomlantirdi. Uning chidamliligi, qat'iyati va o'z ishiga sodiqligi barchamiz uchun ilhom manbai bo'lib xizmat qiladi.

Bu shaxslarning barchasi katta qiyinchiliklar duch keldilar, lekin o'zlarining ruhiy jasorati va o'z ishlariga sobit ishonchlari orqali ularni yengishga muvaffaq bo'lishdi.

Ma'naviy jasoratning ahamiyati

Ma'naviy jasorat shaxsiy o'sish va rivojlanish uchun juda muhimdir. Bu qo'rquv va shubhalarni yengishga, ijobiy munosabatda bo'lishga va e'tiqod va qadriyatlarimizga sodiq qolishimizga yordam beradi. Ma'naviy jasorat bilan biz qiyinchiliklar chidamlilik va qat'iyat bilan qarshi tura olamiz, bu bizga maqsadlarimizga erishish va dunyoga ijobiy ta'sir ko'rsatish imkonini beradi.

1-jadval: Ma'naviy jasoratning xususiyatlari

Xususiyatlari	Tavsif
Iymon	O'zidan kattaroq narsaga ishonish
Chidamlilik	Qiyinchilikdan qaytish qobiliyati
Ichki Kuch	Qiyin paytlarda ijobiy va diqqatni jamlash kuchi
Butunlik	O'z qadriyatlari va tamoyillariga sodiqlik
Empatiya	Boshqalarni tushunish va ular bilan bog'lanish qobiliyati

1-jadvalda ko'rsatilganidek, ma'naviy jasorat e'tiqod, chidamlilik, ichki kuch, halollik va hamdardlik bilan tavsiflanadi. Bu fazilatlar bizga qiyinchiliklar va qiyinchiliklarni inoyat va qat'iyat bilan yengishga yordam beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, ma'naviy jasorat biz o'zimizda tarbiyalashimiz mumkin bo'lgan jasoratning yakuniy shaklidir. Bu bizga iymon, chidamlilik va ichki kuch bilan qiyinchiliklarga qarshi turishga va qarshiliklarga qarshi o'z qadriyatlarimiz va tamoyillarimizni saqlab qolishimizga imkon beradi. Ma'naviy jasoratimizni rivojlantirish orqali biz shaxsiy o'sishga erisha olamiz va atrofimizdagi dunyoga ijobiy ta'sir ko'rsatishimiz mumkin.

Adabiyotlar:

1. King, ML (1963). Birmingham qamoqxonasidan xat. Birmingham, Ala: Janubiy xristian etakchilik konferentsiyasi.
2. Yousafzai, M. va Lamb, C. (2013). Men Malala: Ta'lim uchun kurashgan va Tolibon tomonidan otib tashlangan qiz. Nyu-York: Little, Brown and Company.
3. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch. –T.: Ma'naviyat. 2008.
4. <https://zarnews.uz/uz/post/manaviy-jasorat-jamiyat-evrilishining-birinchi-sharti>
5. <https://uzhurriyat.uz/2016/09/20/ma-naviy-jasorat-ibrati/>

INNOVATIVE
ACADEMY